

Силабус освітнього компонента

Програма навчальної дисципліни

Основи фінансового менеджменту у комерційних банках

Шифр та назва спеціальності

072 – Фінанси, банківська справа, страхування та фондовий ринок

Інститут

ННІ економіки, менеджменту і міжнародного бізнесу

Освітня програма

Фінанси і банківська справа

Кафедра

Обліку і фінансів (205)

Рівень освіти

Бакалавр

Тип дисципліни

Дисципліна профільованого пакету

Семестр

6

Мова викладання

Українська

Викладачі, розробники

Осипова Світлана Костянтинівна

Svitlana.Osipova@khp.edu.ua

Кандидат економічних наук, доцент, доцент кафедри обліку і фінансів (НТУ «ХПІ»)

Авторка понад 40 наукових і навчально-методичних публікацій. Провідна лекторка з курсів: «Банки та банківська справа», «Міжнародний банківський бізнес», «Банківський менеджмент».

[Детальніше про викладача на сайті кафедри](#)

Загальна інформація

Анотація

Дисципліна "Основи фінансового менеджменту у комерційних банках" пропонує студентам розуміння основних аспектів фінансового менеджменту у комерційних банках та його ключових ролей у фінансовій системі. Курс передбачає формування у здобувачів вищої освіти необхідних знань щодо фінансового менеджменту у банках. У курсі розглянуті роль фінансового менеджменту у комерційних банках, важливі аспекти управління банківською діяльністю, сформувати систему знань у галузі організації та технології управління банками пасивних і активних операцій, надання банківських послуг, а також регулювання та нагляду в комерційному банку.

Мета та цілі дисципліни

- формування у студентів системи теоретичних знань та практичних навичок у галузі фінансового менеджменту у комерційних банках;
- засвоєння понятійного апарату фінансового менеджменту у комерційних банках;
- вивчення засобів організації фінансового менеджменту у комерційних банках;
- вивчення методів фінансового менеджменту у комерційних банках;
- набуття практичних навичок аналізу сучасного фінансового менеджменту у комерційних банках.

Формат занять

Лекції, практичні заняття, самостійна робота, консультації. Підсумковий контроль – іспит

Компетентності

- ЗК01. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.
- ЗК02. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях
- ЗК05. Навички використання інформаційних та комунікаційних технологій.
- ЗК06. Здатність проведення досліджень на відповідному рівні.
- ЗК07. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.
- ЗК08. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.
- ЗК09. Здатність бути критичним і самокритичним.
- ЗК10. Здатність працювати у команді.
- ЗК13. Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.
- СК01. Здатність досліджувати тенденції розвитку економіки за допомогою інструментарію макро- та мікроекономічного аналізу, оцінювати сучасні економічні явища.
- СК02. Розуміння особливостей функціонування сучасних світових та національних фінансових систем та їх структури.
- СК03. Здатність до діагностики стану фінансових систем (державні фінанси, у тому числі бюджетна та податкова системи, фінанси суб'єктів господарювання, фінанси домогосподарств, фінансові ринки, банківська система та страхування).
- СК04. Здатність застосовувати економіко-математичні методи та моделі для вирішення фінансових задач.
- СК05. Здатність застосовувати знання законодавства у сфері монетарного, фіскального регулювання та регулювання фінансового ринку.
- СК06. Здатність застосовувати сучасне інформаційне та програмне забезпечення для отримання та обробки даних у сфері фінансів, банківської справи та страхування.
- СК07. Здатність складати та аналізувати фінансову звітність.
- СК08. Здатність виконувати контрольні функції у сфері фінансів, банківської справи та страхування.
- СК09. Здатність здійснювати ефективні комунікації.
- СК10. Здатність визначати, обґрунтовувати та брати відповідальність за професійні рішення.
- СК11. Здатність підтримувати належний рівень знань та постійно підвищувати свою професійну підготовку
- СК 12. Здатність застосовувати теоретичні знання та практичні навички з проведення кредитно-розрахункових та валютних операцій на світовому ринку при здійсненні управління комерційними банками забезпечуючи їх фінансову безпеку на основі оцінки ризиків та проведення монітору діяльності при реалізації бізнес-проектів.

Результати навчання

- ПР02. Знати і розуміти теоретичні основи та принципи фінансової науки, особливості функціонування фінансових систем.
- ПР04. Знати механізм функціонування державних фінансів, у т.ч. бюджетної та податкової систем, фінансів суб'єктів господарювання, фінансів домогосподарств, фінансових ринків, банківської системи та страхування.

ПР05. Володіти методичним інструментарієм діагностики стану фінансових систем (державні фінанси, у т.ч. бюджетна та податкова системи, фінанси суб'єктів господарювання, фінанси домогосподарств, фінансові ринки, банківська система та страхування)
ПР07. Розуміти принципи, методи та інструменти державного та ринкового регулювання діяльності в сфері фінансів, банківської справи та страхування.
ПР11. Володіти методичним інструментарієм здійснення контрольних функцій у сфері фінансів, банківської справи та страхування.
ПР 24. Володіти аналітичним апаратом з управління функціонуванням та розвитком комерційного банку при здійсненні кредитно-розрахункових та валютних операцій, забезпечуючи його фінансову безпеку на основі оцінки ризиків та постійного моніторингу та аналізу реалізації бізнес-проектів

Обсяг дисципліни

Загальний обсяг дисципліни 90 год. (3 кредитів ECTS): лекції – 24 год., практичні роботи – 12 год., самостійна робота – 54 год.

Передумови вивчення дисципліни (пререквізити)

"Фінанси підприємств", "Фінансове планування та бюджетування", "Фінансові ринки", "Банки та банківська справа"

Особливості дисципліни, методи та технології навчання

Інтерактивні лекції з презентаціями, дискусії, семінари, індивідуальна та командна робота, робота з літературою та інформаційними джерелами, проблемне навчання

Програма навчальної дисципліни

Теми лекційних занять

Тема 1. Теоретичні засади фінансового менеджменту в банку

Фінансовий менеджмент банку: сутність, підсистеми, основні елементи

Тема 2. Стратегічне управління діяльністю банку

Сутність та функції стратегічного менеджменту банку. Визначення фінансових цілей банку.

Тема 3. Система фінансового планування банківської діяльності

Місце фінансового планування в процесі управління банком. Побудова фінансового плану банку. Бюджет як основний вид фінансового плану

Тема 4. Управління капіталом комерційного банку

Банківський капітал та капітал банку: сутність, відмінності, функції. Структура регулятивного капіталу банку. Нормативи регулювання капіталу банку.

Тема 5. Управління зобов'язаннями комерційного банку

Управління залученням ресурсів банку з депозитних джерел. Управління недепозитними ресурсами. Визначення вартості ресурсів, залучених з недепозитних джерел

Тема 6. Управління кредитним портфелем банку

Управління кредитним портфелем: мета, суб'єкти та об'єкти. Визначення кредитного ризику банку та його види. Ціноутворення банківських кредитів.

Тема 7. Управління інвестиційним портфелем комерційного банку

Інвестиційний портфель банку: його структура, функції та основні характеристики. Основні засади формування портфеля цінних паперів банку.

Тема 8. Управління активами та пасивами банку

Структура активів банку та основні принципи управління ними. Структура пасивів банку. Стратегія управління пасивами. Вплив регулюючої функції НБУ на управління активами та пасивами комерційного банку.

Тема 9. Фінансовий результат діяльності банку: компоненти, основи управління

Сутність та компоненти доходів комерційного банку. Витрати банку: сутність, класифікація елементів. Елементи фінансового результату в абсолютному вимірі і у відносних показниках.

Тема 10. Управління прибутком комерційного банку

Мета управління прибутком банку та його основні завдання. Управління використанням прибутку банку. Сутність та принципи розподілу прибутку комерційного банку.

Тема 11. Банківські ризики: суть, види, основи управління

Суть ризику в банківській діяльності. Класифікація банківських ризиків. Рівні управління банківськими ризиками. Ризик-менеджмент банку як система управління ризиками.

Тема 12. Управління ліквідністю комерційного банку

Ліквідність банку: види, типи процесів управління, система та стратегії управління. Основні стратегії управління ліквідними коштами.

Теми практичних занять

Тема 1. Вивчення основних аспектів фінансово планування і управління банківської діяльності комерційного банку

Функції та принципи фінансового менеджменту банку. Інформаційне забезпечення фінансового менеджменту. Аналіз зовнішнього та внутрішнього середовища як основа розробки фінансового плану банку. Організація процесу бюджетного планування у банку.

Тема 2. Дослідження процесу управління капіталом та зобов'язаннями комерційного банку.

Методи визначення розміру капіталу. Оцінка і вибір джерела капіталу. Дивідендна політика банку. Зовнішні джерела капіталу. Управління залученням ресурсів банку.

Тема 3. Управління кредитним та інвестиційним портфелями комерційного банку

Основні методи управління портфелем цінних паперів. Розробка комплексу заходів з погашення проблемної заборгованості.

Тема 4. Вивчення основних аспектів управління активами та пасивами комерційного банку

Основні елементи управління активами. Поняття банківського портфеля активів та основи його управління. Управління пасивами банку. Стратегії управління активами та пасивами банку.

Тема 5. Дослідження фінансового результату та процесу управління прибутком комерційного банку

Принципи, функції, інструменти управління фінансовим результатом діяльності банку.

Тема 6. Розгляд основних аспектів управління ризиками та ліквідністю комерційного банку.

Система ідентифікації і вимірювання ризиків. Система моніторингу та контролю ризиків в банківській діяльності. Прийняття рішень у сфері управління потребою банків у ліквідних коштах.

Теми лабораторних робіт

Лабораторні роботи в рамках дисципліни не передбачені

Самостійна робота

Курс передбачає виконання індивідуального завдання за проблемними питаннями курсу. Результат написання роботи оформлюється у письмовий звіт та готується презентація. Студентам також рекомендуються додаткові матеріали для самостійного вивчення та аналізу.

Література та навчальні матеріали

Основна література:

1. Фінансовий менеджмент у банку. Навч. посіб./ Журавльова Т.О., Макаренко Ю.П., Турова Л.Л., Сірко А.Ю. – Дніпро: Пороги, 2021.- 360 с.
2. Гальцова О.Л., Хакімова Х.Р. Управління доходами банку, їх склад та аналіз. Приазовський економічний вісник. 2019. Вип. 5(16). - С.239-242
3. Зянько В. В., Єпіфанова І. Ю., Коваль Н. О., Ткачук Л. М. Банківський менеджмент : навчальний посібник. Вінниця : ВНТУ, 2022. 170 с
4. Долінський Л. Фінансові важелі активізації кредитно-інвестиційної діяльності банківських установ в Україні/ Проблеми і перспективи економіки та управління. 2019. № 3. С. 321- 329.
5. Путінцева Т.В. Сутність ліквідності комерційних банків. Вісник університету банківської справи. 2019. №2-3(25-26).- С.73-80
6. Коблянська О.І., Захарчук А.І. Методика і організація обліку доходів і витрат комерційних банків. Modern Economics. 2019. №13, С.130-134

Додаткова література:

1. Банківська система: навч. посіб./ Крилова О.В., Антипенко Н.В., Владика Ю.П., Волчанська Л.В. - Дніпро: Пороги, 2020.- 324 с..
2. Сирчин О.Л. Роль управлінської діяльності банку. Вісник соціально- економічних досліджень. 2019. №2-3(70-71). С.170-17.
3. Гірченко, Т., Боярко, І., Стороженко, О., & Семенюк, І. . Забезпечення стабільності розвитку економіки через ефективне функціонування банківського сектору/ Financial and Credit Activity Problems of Theory and Practice, 4(39), 35–49. 2021
4. Наконечна, О., & Михайлик, О. FINTECH в банківському бізнесі: особливості розвитку та потенційні можливості / Підприємництво та інновації, (23), 2022 108-119.
5. Калусенко В. В. Аналіз інвестиційного портфеля банків України та стратегія управління ним / В. В. Калусенко / Збірник наукових праць Університету державної фіскальної служби України, 2019. – № 1. – С. 63-78.
6. Макаренко Ю.П., Онищенко І.С. Теоретичні аспекти системи управління проблемною заборгованістю в банках. Інвестиції: практика та досвід. 2019. №1. - С.18-23.

Система оцінювання

Критерії оцінювання успішності студента та розподіл балів

100% підсумкової оцінки складаються з результатів оцінювання у вигляді: підсумкової контрольної роботи (20%); Індивідуальної роботи (20%) та виконання самостійної роботи студента (60%). 60% самостійної роботи складаються з:

- 40% поточного оцінювання (включаючи підготовку презентацій за темами силабусу, доповіді за темами та роботу на практичних заняттях);
- 20% поточного семестрового контролю (тести). Передбачена рейтингова система отримання оцінки. Екзамен виконується письмово та містить: 2 теоретичних питання різного рівня складності та 1 практичне завдання.

Шкала оцінювання

Сума балів	Національна оцінка	ECTS
90–100	Відмінно	A
82–89	Добре	B
75–81	Добре	C
64–74	Задовільно	D
60–63	Задовільно	E
35–59	Незадовільно (потрібне додаткове вивчення)	FX
1–34	Незадовільно (потрібне повторне вивчення)	F

Норми академічної етики і політика курсу

Студент повинен дотримуватися «Кодексу етики академічних взаємовідносин та доброчесності НТУ «ХПІ»: виявляти дисциплінованість, вихованість, доброзичливість, чесність, відповідальність. Конфліктні ситуації повинні відкрито обговорюватися в навчальних групах з викладачем, а при неможливості вирішення конфлікту – доводитися до відома співробітників дирекції інституту. Нормативно-правове забезпечення впровадження принципів академічної доброчесності НТУ «ХПІ» розміщено на сайті: <http://blogs.kpi.kharkov.ua/v2/nv/akademichna-dobrochesnist/>

Погодження

Силабус погоджено

Дата погодження, підпис

Завідувач кафедри
Олександр МАНОЙЛЕНКО

Дата погодження, підпис

Гарант ОП
Марина ШЕВЧЕНКО